

AFET

SONRASI

ÇALIŞMA

KOMİSYONLARI

SONUÇ RAPORU

NİSAN 2023

YEKDER
YAYINLARI

AFET
SONRASI
ÇALIŞMA
KOMİSYONLARI

YEKDER
YAYINLARI

YEKDER Yayınları - 29

**AFET SONRASI EĞİTİM SÜRECİ KOMİSYON TOPLANTILARI
SONUÇ RAPORU**

Editör

Eymen Yukarıpınar

Grafik Tasarım

Hasan Ahmet Çavdar

Baskı

e-Kitap

ISBN

978-625-99996-0-9

© **YEKDER Yayınları, 2023**

Bütün yayın hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

YEKDER Yayınları

Sultantepe Mh. Cumhuriyet Cd. Fıstıkağacı İş Mrk. No: 39/1-2
Üsküdar İstanbul

Tel: (0216) 460 25 50 YEKDER Yayınları, Yaygın Eğitim ve Kültür
Derneği'nin (YEKDER) markasıdır.

Yaygın Eğitim ve Kültür Derneği (YEKDER), “İslami ve insani değerleri yaşatmak ve yaşanmasına vesile olmak” gayesiyle, yaklaşık yarım asırdır kesintisiz süren bir yolculuğun adımlarından biri olarak, 2003 yılında İstanbul’da kuruldu. Bugün bu yolculuk, İLKE Vakfı çatısı altında, çok daha güçlü bir şekilde devam ediyor. YEKDER olarak, kurulduğumuz günden bu yana “çocuk”, “genç”, “yetişkin” ve “eğitimci”lere yönelik özgün eğitim programları, yayınlar ve materyaller geliştiriyor, uyguluyor ve modelliyoruz. Uzun yıllara yayılan saha tecrübemiz ve yaygın uygulama deneyimimizi, akademik birikimin sağladığı teorik yaklaşımla bütünleştiriyor, “kalbe dokunan eğitimler” üretiyoruz. Okul öncesine yönelik “Adab Okulu”, çocuklar için “Ev Okulu”, gençler için “Marifet Okulu”, eğitimciler için “Eğitimci Geliştirme Programı (EGP)”, yetişkinler ve ebeveynler için “Ailede Din Eğitimi Programı (ADEP)”, “Aşamalı Seminerler Programı (ASP)”, “İnsan ve Toplum İlm-i Hâli”, “Tematik Okuma Grupları” ve “Çevrimiçi Seminerler” gibi YEKDER tarafından geliştirilen programlar, bugüne kadar on binlerce kişiye ulaştı. Artık yurt içi ve yurt dışında onlarca kurum, yüzlerce merkezde, YEKDER tarafından geliştirilen eğitim modelleri, standart ve kriterleri korunarak uygulanıyor.

TAKDİM

6 Şubat 2023 Pazartesi günü merkez üssü Kahramanmaraş'ın Pazarcık ve Elbistan ilçeleri olan iki büyük deprem gerçekleşmiş, deprem büyük bir yıkımla birlikte on binlerce vatandaşımızın hayatını kaybetmesine, yüz binlerce vatandaşımızın yaralanmasına ve evsiz kalmasına yol açmıştır. 11 ilimizi etkileyen depremlerin ortaya çıkardığı bu acı tablo, kamu imkanlarının yanı sıra STK'lar eliyle yürütülen gönüllü faaliyetler ve milletimizin ortaya koyduğu dayanışma ruhuyla ortadan kaldırılmaya, yaralar sarılmaya çalışılmaktadır.

Deprem sonrasında yürütülen ilk yardım, barınma, beslenme gibi acil ihtiyaçların karşılanmasına yönelik faaliyetlerin ardından, kalıcı ve uzun vadeli çalışmalara yönelinmiştir. Bu kapsamda ele alınması gereken alanların başında "Eğitim" gelmektedir. Her koşul ve şartta öncelikli, acil ihtiyaç kapsamında değerlendirilmesi gereken eğitim sahasıyla ilgili adımların, sistematik ve uzun vadeli projeksiyonlara dayanarak sürdürülmesi büyük önem taşımaktadır.

Bu temel düşünceden hareketle YEKDER tarafından afet sonrası eğitim sürecine yönelik çalışmalara katkı sunmak üzere; "Örgün Eğitim", "Çocuk Eğitimleri", "Gençlik Eğitimleri", "Din Eğitimi ve Yetişkin Eğitimi", "Kütüphane Hizmetleri, Oyun ve Etkinlikler", "Sportif Faaliyetler" ve "Psikososyal Destek" olmak üzere 7 farklı çalışma komisyonu kurulmuştur. Komisyonlar, ilgili alanlarda çalışma yapan akademisyen, eğitimci, psikolog, sosyolog, çocuk gelişimci, bilgi belge yönetimi uzmanı, sosyal hizmet uzmanı, eğitim yöneticisi, STK temsilcisi ve sanatçılardan oluşmuş ve her komisyonda deprem bölgesindeki saha çalışmalarına iştirak etmiş en az bir üyenin bulunmasına özen gösterilmiştir.

Komisyonlar 9 Şubat 2023 - 7 Mart 2023 tarihleri arasında üçer toplantı gerçekleştirmiş, böylece toplamda 20'nin üzerinde komisyon toplantısı ile süreçler kapsamlı biçimde ele alınmış ve geniş müzakereler yürütülmüştür. Sürecin aciliyeti ve vahameti sebebiyle yoğun bir çalışma takvimi işletilerek depremin birinci ayı dolduğunda komisyon çalışmaları tamamlanmıştır.

Komisyonlarda ilgili alanlarda ortaya konacak sürdürülebilir ve uzun vadeli faaliyetler tespit edilmeye çalışılmış, karşılaşılabilecek sorunlara yönelik de çözüm önerileri sunulmuştur.

Toplantıların tamamlanmasının ardından, raportörler tarafından tutulan raporlar konsolide edilmiş, önce editoryal bir çalışmaya tabi tutulan metinler ardından komisyon üyelerinin kontrolünden geçirilerek revize edilmiştir. Böylece ele alınan sorunlar ve çözüm önerileri belli başlı alanlara göre sınıflandırılmış, sorun ve çözüm önerileri bir arada sunularak elinizdeki rapor hazırlanmıştır.

Hiç şüphesiz eğitimin çok geniş bir saha oluşu, deprem felaketinin büyüklüğü ve daha önce karşılaşılmamış çapta yeni sorunlar doğurmuş olması, sürecin aciliyetine binaen çalışmaların yoğun bir takvimde ilerletilmesi gibi nedenlerle, raporda ortaya konan gözlem, tespit ve önerilerin eksik kalacağı noktaların olması doğaldır. Bununla birlikte, raporumuzun deprem bölgesinde yürütülecek eğitim ve öğretim sürecini iyileştirme noktasında önemli katkılar sağlayacağına yürekten inanıyor, benzer çalışmalara zemin hazırlamasını temenni ediyoruz.

İstanbul, Nisan 2023

KOMİSYONLAR

1. Örgün Eğitim

- Ebrar Büşra Yıldırım
- Erol Erdoğan
- Fatma Ekinci
- Hamit Kardeş
- Kurtuluş Öztürk, Dr.
- Medine Münevver Çetinkaya
- Orhan Gültekin
- Sedat Özgür
- Yusuf Alpaydın, Doç. Dr.

Raportör:

- Eymen Yukarıpınar

2. Çocuk Eğitimleri

- Arzu Güzin Terzi
- Aslıhan Nişancı, Dr.
- Elif Konar Özkan, Öğr. Gör.
- Hatice Kübra Baylan
- Kevser Şenel Yılmaz
- Nurcan Yıldırım
- Rabia Kuruner
- Sümeyye Esra Köten Güçlü, Öğr. Gör.

Raportör:

- Selvinaz Taşdemir

3. Gençlik Eğitimleri

- Hamza Taha Baba
- M. Fatih Sağlam
- Nursima Akkaş
- Rıdvan Rahmet
- Sedat Özgür
- Tuba Yüce Tayyar
- Yıldız Kulkul

Raportör:

- Mahmut Mücahit Çapın, Esra Akdoğan

4. Din ve Yetişkin Eğitimi

- Arife Gümüş Sarı
- Ayhan Öz, Doç. Dr.
- Banu Gürer, Doç. Dr.
- Bilal Yorulmaz, Doç. Dr.
- Emine Keskiner, Doç. Dr.
- Emine Tuğba Demirci
- Esra İleri Türk, Doç. Dr.
- Gülsüm Pehlivan Ağırakça, Dr.
- Hasan Türkan
- İlknur Yorulmaz
- Meryem Çapın
- Mine Çatal

Raportör:

- Elif Sena Gelgör, Esad Ergen

5. Kütüphane Hizmetleri, Oyun ve Etkinlik

- Ayşe Kasap
- Elif Konar Özkan, Öğr. Gör.
- Gülçin Abay
- Nagihan Karaağaç Selçuk
- Nusret Sönmez
- Selahattin Öztürk
- Selçuk Aydın, Öğr. Gör.
- Sündüs Çil
- Yasemin Polat
- Zeynep Gedikoğlu

Raportör:

- Ebrar Münevver Çam

6. Sportif Faaliyetler

- Adem Pervan
- Ahmet Salih Acar
- Hakim Enes Yelken
- Muhammed Ünal
- Tayfun Pervan

Raportör:

- Uğur Özçelik

7. Psikososyal Destek

- Abdullah Sabit Tuna, Araş. Gör.
- Ayşe Erdoğmuş, Dr.
- Ayşe Kaya Göktepe, Dr.
- Efruze Esra Alptekin
- Enver Mengü, Öğr. Gör.
- Esra Albayrak
- Latif Karagöz, Dr.
- Muhammed Furkan Cinisli
- Şeyma Güldal, Dr.
- Vahide Ulusoy Gökçek, Dr.

Raportör:

- Mahmut Mücahit Çapun, Ruvéyda Mungan

1.

ÖRGÜN EĞİTİM KOMİSYONU

Yöntem

- Deprem bölgesinin kendine has bir çalışma düzeni bulunmaktadır. Bu sebeple bölgedeki yöneticilerle aktif temasın kurulacağı bir çalışma yöntemi belirlenmeli ve faaliyetler bu yöntem çerçevesinde yürütülmelidir.
- Deprem sebebiyle örgün eğitim alanında ortaya çıkan sorunlar, COVID-19 salgınıyla eğitim alanında edinilen tecrübeler çerçevesinde ele alınmalı ve çözüm önerileri sunulmalıdır.
- Eğitime yönelik çalışmalar kısa, orta ve uzun vadeli olmak üzere 3 aşamada planlanmalıdır.

Mekan

- Konteyner dersliklerin kurulması zaman alacaktır. Ayrıca, çadırlardan ve konteynerlerden oluşan bir kentte okul formatını yakalamak da çok zordur. Bu sebeple sağlam okullar tespit edilerek eğitime mümkün mertebe okullarda devam edilmelidir.
- Taşınabilir eğitim mümkün görünmemektedir. Fakat örgün eğitime de acilen dönülmesi gerekmektedir. Bu sebeple depremin yaşandığı 10 ilde ivedilikle çadır kentlerin ve bu çadır kentlerde konteyner dersliklerin kurulması gerekmektedir.
- Eğitim faaliyetleri için kurulacak çadır ve konteynerlerde yöneticilerin, öğretmenlerin ve gönüllülerin faaliyetlerini yürütebileceği bölümler bulunmalıdır.
- Kurulacak dersliklerde ilköğretim dönemindeki öğrenciler için birleştirilmiş sınıflar düşünülmelidir.

Eğitimci

- Milli Eğitim Bakanlığı deprem bölgesine kalıcı öğretmen atanması gerçekleştirmelidir. Zira küçük yaşlardaki öğrencilerde güvenli bağlanmanın oluşması için bölgede kalıcı öğretmenlere ihtiyaç duyulmaktadır.
- Örgün eğitimin bizzat yürütücüsü olan idareci ve öğretmenlere yönelik belli motivasyon etkinlikleri planlanmalıdır. Onların mo-

tivasyonları yüksek tutulmadan yapılacak çalışmalar her zaman eksik kalacaktır.

- Gönüllü eğitimlerle deprem bölgesindeki öğrencileri eşleştirebilecek bir portal hazırlanmalıdır. Böylece gönüllü eğitimler eşleştikleri öğrencilere psikososyal destekle beraber gönüllü eğitimler verme imkanı bulacaktır.

Eğitim

- Konteynerlerde dersliklerin açılması durumunda eğitim ortamları izlenmeli ve ölçme değerlendirme çalışmaları yapılarak aylık izleme raporları hazırlanmalıdır. İzleme sonuçlarına göre eğitim alan sayısı ve ihtiyaçlar tespit edilerek yürütülecek faaliyetler belirlenmelidir.
- Deprem bölgelerindeki çocuklar kadar, deprem bölgesinden göç eden çocuk ve gençlerin eğitim süreçleri de titizlikle planlanmalıdır.
- Üst yaş gruplarının derslerine giren öğretmenler ve hizmet içi eğitimlerle öğretmenlik yeteneğini geliştirmemiş olanlar depremde öğrencilere nasıl yaklaşılacağı konusunda ciddi zorluklarla karşılaşabilir. Bunun için deprem bölgesinden İstanbul'a gelen öğrencilerin yoğunlukta olduğu ilçeler tespit edilerek il ve ilçe milli eğitim müdürlükleri ile hizmet içi eğitimler konusunda iş birliği yapılmalıdır. Bu hizmet içi eğitimlerde deprem bölgesinden gelen öğrencilere karşı nasıl davranılması gerektiği anlatılmalıdır.
- 8. sınıf öğrencilerinin LGS, 12. sınıf öğrencilerinin ise YKS süreci göz önünde bulundurularak hem birebir destek hem de soru bankası olacak şekilde yardımcı kaynak temin edilmesine yönelik faaliyetler planlanmalıdır.
- Örgün eğitimi destekleyici kulüp faaliyetleri şartlara göre planlanmalı ve harekete geçilmelidir. Bu sayede hem beceri kazanılacak hem de yaşanan acıların etkisi azaltılacaktır.
- Depremle birlikte eğitim müfredatımızın yeniden ele alınması gerekmektedir. Türkiye'de uzun yıllardır deprem olmasına rağmen deprem gerçeği müfredata yeterince işlenmiş değildir. Bununla ilgili yeni bir program ve müfredat oluşturulmalıdır.

Öğrenci

o Depremle birlikte bir iç göç yaşanmaktadır. Bu göçle birlikte öğrenciler de farklı bölgelerdeki okullara ve yurtlara yerleşecektir. Depremzede öğrenciler yeni okullarında ve yurtlarında ayrımcılıkla karşılaşabilirler. Bu ayrımcılığın önlenmesine yönelik adımlar atılmalıdır.

o Dikkat edilmesi gereken en önemli hususlardan biri de cinsel istismarın ve pedofilin çok sinsi yaklaştığıdır. Devam eden süreçte bu problemlerin önüne geçmek için önlemler alınması hayati önem taşımaktadır.

STK

- STK'lar çalışma alanları çerçevesinde eğitim faaliyetlerine destek vermelidir.
- STK'lar gönüllülerin eğitim uygulamalarında dikkat edeceği hususlara yönelik pratik ve somut önerilerin yer aldığı bir rehber kitapçık hazırlamalıdır.
- Eğitim faaliyetleri ile ilgilenen STK'lar program, müfredat, materyal ve uygulama yöntemi gibi konularda destek sağlamalıdır.
- STK'lar afet sonrası eğitim sürecine yönelik çalışma komisyonları kurmalı ve eğitim faaliyetlerine yönelik toplantılar yaparak uzun vadede yapılabilecek çalışmalarını belirlemelidir. Belirlenen çalışmalar rapor formatında sunularak ilgili makamlara iletilmelidir.
- Deprem bölgesindeki öğrenciler için çeşitli platformlar çalışmalarını yürütmektedir. Bu çalışmalardan bazıları özel derslere bazıları da kaynak desteği sağlanmasına yöneliktir. Söz konusu çalışmalarını yapan kurum ve kuruluşlar STK'lar tarafından tespit edilmeli ve çalışmalar teyit edilerek faaliyetlere dair bilgi verici broşürler internet sitelerinde yayınlanmalıdır.

2.

ÇOCUK EĞİTİMLERİ KOMİSYONU

Hedef Kitleleri

- Bölgede bulunan ve bölgeden tahliye edilen çocuklar olmak üzere iki ayrı çalışma grubu belirlenmelidir. Faaliyetler çalışma gruplarının her birinin şartlarına özel olarak planlanmalıdır.
- Çalışmalar yalnızca çocukları değil çocuklarla muhatap olacak eğitimci, ebeveyn, gönüllü, kurum ve kuruluşları da kapsamalıdır. Bunlara yönelik yürütülecek çalışmalar bölgede depremzede olarak bulunan, bölge dışında kalan, gönüllü destek verecek olan kişi ve kurumlar olarak belirlenmeli ve yürütülmelidir.
- Deprem bölgesinde olmayıp depremden ikincil olarak etkilenen çocuklar bulunmaktadır. Bu çocuklara yönelik çalışmalar da ayrıca değerlendirilmelidir.

Eğitim

- Çocuklara ve çocuklarla temasta olabilecek yetişkinlere (polis, asker, AFAD görevlileri, gönüllüler vs.) mahremiyet eğitimi verilmelidir. Eğitim çerçevesinde çocukların yaş grubu göz önünde bulundurularak pratik uygulamalı yöntemler seçilmelidir.
- Deprem bölgesinde uyuşturucu ve alkol kullanımının artma ihtimali göz önünde bulundurulmalıdır. Çocukların risklere çok açık olması sebebiyle okul koruyucu bir yöntem olarak düşünülmelidir. Bu sebeple çadırlarda dahi olsa eğitim faaliyetleri başlamalıdır.
- Çocuklar ve gençler deprem sebebiyle oluşan travma sonrası stres bozukluğu yaşayabilir. İlk birkaç ay çocuk ve genç eğitimlerinde bu duruma dair farkındalığı arttıracak konulara yer verilmelidir. Bu doğrultuda eğitim ve önleyici ruh sağlığı etkinlikleri bir arada sunulmalıdır.
- Çocuk eğitimlerinde deprem, hayatın içinden bir parça olarak sunulmalıdır. Ayrıca, sorumluluk bilinciyle doğru bina yapma ve sürdürülebilir bir koordinasyon sağlamanın yolları çocuklara anlatılmalıdır.
- Depremler konusunda çocukları ve gençleri bilinçlendirmek için örgün ve yaygın eğitimde coğrafya derslerinin müfredatı yeniden ele alınmalı ve bu tür derslere özellikle ağırlık verilmelidir.

- Çocukların kendi kendine yetebilme ve doğada hayatta kalabilme becerilerini geliştirmesine yardımcı olan izcilik eğitimleri okul öncesinden itibaren verilmelidir.
- Deprem bölgesindeki üniversite öğrencileri mobilize edilerek bölgedeki çocuklara yönelik eğitim faaliyetleri yürütülmelidir. Böylece bölgedeki insanların kendi yaralarını sarma potansiyelleri gelişecektir.
- Çocuklara yönelik eğitim faaliyetleri planlanırken pedagojik ilkelere uygun etkinlik dosyaları hazırlanmalı ve deprem bölgesine bu dosyalarla gidilmelidir.
- Deprem bölgesinden diğer illere tahliye olacak öğrencilere yönelik gönüllü mentorluk programları oluşturulmalı ve programlar çerçevesinde mentorlar belirlenerek her bir depremzede ile bağ kurması hedeflenmelidir.
- Eğitim faaliyetleri ve etkinlikleri kapsamında çocuklar için yaş gruplarına uygun deprem çantası hazırlama çalışmaları yapılmalıdır.
- İstanbul'da üniversite kulüplerinin depreme yönelik yürüttüğü faaliyetler tespit edilmeli ve iş birliği yapılarak kulüplerden destek alınmalıdır.
- Deprem konusunda çocukların bilgi sahibi olmaları adına; animasyon, kısa film gibi dijital içeriklerin geliştirilerek bilgi sahibi olmaları sağlanabilir. Yaş grubuna uygun farkındalık oluşturulacak kutu oyunları tasarlanabilir.
- Çocuklar genellikle dijital oyunlar oynamayı tercih etmektedir. Bu doğrultuda deprem konusunda eğitici içerikli dijital oyunlar hazırlanmalıdır.

Eğitimci

- Çocuklarla temas halinde olacak herkes uzman desteği almalıdır.
- Desteklerin aynı ekip ve çocuklarla yapılması ve sürdürülebilir bir destek planı oluşturulması gerekmektedir.
- Çocuk alanında eğitim faaliyeti yürütecek eğitimciler deprem gündemi çerçevesinde uygun bir dil, üslup ve davranış biçimi geliştirmeli ve anlatacakları konulara iyi hazırlanmalıdır.
- Eğitimcilerin depremden etkilendikleri unutulmamalı ve onlar da psikososyal destek ağına dahil edilmelidir.

3.

GENÇLİK EĞİTİMİ KOMİSYONU

Yöntem

- Gençlere yönelik eğitimlerin daha sağlıklı bir biçimde gerçekleşmesi için örgün eğitim yeri ve şekli belirlenmelidir.
- Deprem bölgesinde gençlere yönelik uygulanacak faaliyetler belirlenmeden önce deprem bölgesinde faaliyet yürüten kurum ve kuruluşların tecrübeleri dinlenmelidir.
- Gençlik çalışmaları öncesinde yaş ve cinsiyete göre (erkek, kadın, genç erkek, genç kadın) temel paketler oluşturulmalıdır.
- Depremden sonra gençlerin dine ve kadere olan bakışında olumsuz birtakım değerlendirmeler görülmektedir. Bu husus ön planda tutularak eğitim planlamalarının merkezine alınmalıdır.
- Eğitim programları hazırlanırken oyunlar ve sanatsal etkinlikler ön planda tutulmalıdır.
- Eğitimin en önemli amaçlarından biri de gençlerin iletişim becerilerini geliştirmektir. Eğitim programları hazırlanırken iletişim konusu göz önünde bulundurulmalıdır.

Zaman ve Mekan

- Deprem bölgesinde gençlik çalışmalarının yürütüleceği çadırlar veya konteynerlar kurulmalıdır.
- Deprem bölgesindeki eğitim çalışmalara katkı sağlayacak uygulayıcılar 10-15 günlük vardiyalarla bölgede dönüşümlü olarak görev almalıdır.
- Uygulayıcıların dönüşümlü olarak sahada olması yenilenme ve süreklilik bakımından önemli olmakla birlikte, bu durumun tecrübe aktarımını sekteye uğratması muhtemeldir. Tecrübe aktarımındaki kopukluk nedeniyle uygulamalarda tekrar başa dönmek zorunda kalılabileceği dikkate alınmalıdır.
- Nitelikli, uygulanabilir ve sürdürülebilir eğitim müfredatları hazırlanmalıdır. Bunun için müfredatların hemen deprem sonrası değil, sürecin ilerleyen safhalarında (2. ve 3. ay itibarıyla) uygulanması daha uygun olacaktır.

Eğitimci Eğitimi

- Eğitimci ve gönüllü eğitimleri öncesi sahadaki kurumlarla ihtiyaçları tespit etmek üzere iletişime geçilmelidir. İhtiyaçlar belirlendikten eğitim eğitimi programları oluşturulmalıdır.
- Eğitimci eğitimleri çok idealize edilmemelidir. İhtiyaçlar tespit edilip programlar hazırlandıktan sonra hızlı bir eğitim uygulanarak deprem bölgesine gidilmelidir.
- Eğitimler eğitimcilere ve gönüllülere bütünlüğü olan ve sahayı anlatan bir içerikle 1-2 hafta içinde sunulmalıdır.
- Eğitimci ve gönüllü eğitimlerinde psikolojik sağlamlık dikkate alınmalıdır. Özellikle kadın gönüllülerin eğitiminde psikolojik sağlamlığa odaklanılmalıdır.
- Gönüllüler genellikle çocuklarla nasıl iletişim kurulacağını bilmekte ancak bir genç ile nasıl ilişki kuracağını bilmemektedir. Bu sebeple eğitimlerde gençlerle sağlıklı ilişki kurmaya yönelik eğitimler yer almalıdır.
- Deprem bölgesine gönderilen eğitimciler ve gönüllüler uygulanabilecek oyun ve sanatsal aktiviteleri öğrenmelidir. Gönüllülere verilecek eğitimlerde çeşitli oyun ve sanatsal aktiviteleri öğretilmelidir.
- Deprem sebebiyle bölgedeki sağlık hizmetlerinin sınırlı olduğu dikkate alınmalıdır. Eğitimciler ve gönüllüler oyunlarda gençlerin sakatlanma durumlarını düşünerek oyun tercihi bulunmalıdır.

4.

DİN VE YETİŞKİN EĞİTİMİ KOMİSYONU

Din Eğitimi

- Din eğitimi alanında hizmet veren kişiler afetlerin din ile ilişkisi bağlamında bir dil geliştirerek aşırıya kaçan ifadelerden kaçınmalıdır. Örneğin, “Bu Allah’tan gelen bir cezadır” gibi söylemlerde bulunulmamalıdır.
- Din dili sadece depremzedeler için değil eğitimciler için de önem taşımaktadır. Bu konuda öfkeli tutumlar ve söylemler tespit edilerek bunlara alternatif yaklaşımlar getirilmelidir.
- Depremın insanların zihinlerindeki Allah tasavvurunu şekillendirdiği düşünülerek bu konu ile ilgili bilinç kazandıracak çalışmalar yapılmalıdır.
- Deprem bölgesinde yaşayan halkın Anadolu coğrafyasında yaşadığı unutulmadan bölgenin din dilinin farkında olunmalı ve çalışmalar bölgenin dili göz önünde bulundurularak planlanmalıdır.
- Depremın insanların anlam dünyasını şekillendiren temel değerleri etkilediği unutulmamalıdır. Tevekkül, sabır, kader, şükür gibi temel değerleri ifade eden kavramların daha doğru anlaşılması üzerine yazılar kaleme alınmalıdır.
- Deprem travmasını gerçeklikten kopmadan aşmak mümkündür. Din hizmeti verenler depremzedelere yaşanan travmanın bir şekilde atlatılacağına dair ümit verilmeli, korku yerine umut aşılanmalıdır.
- Depremde meydana gelen yıkımla birlikte din eğitimcileri tedbir, takdir ve tevekkül gibi kavramlara odaklanmalıdır. Tedbir almadan ve tedbir aldıktan sonra gerçekleşen yıkımı karşılama durumlarının farklı olduğu vurgulanmalıdır. Ayrıca, tevekkül ve takdir anlayışı tedbirle birlikte şekillendirilmelidir.
- Depremzede çocukların ailelerine soracakları muhtemel sorular belirlenerek bunlara verilebilecek cevaplar üzerine çalışılmalıdır. Ailelerin çocuklardan gelen sorularla yüzleşmelerine yardımcı olunmalıdır.
- Deprem bölgesindeki kişilerden dini içerikli soruları alınmalıdır. Bu sorular üzerinden envanter ve soru havuzları oluşturulmalıdır. Gelen sorular sıhhat açısından süzgeçten geçirilmelidir.

- Eğitimciler depremde genç ve çocukların kendilerinden soru gelmediği sürece onların zihinlerinde inanç ile ilgili sorular oluşturmamalıdır.
- Depremzedelerden gelen soruların kimden geldiği dikkate alınmalı ve benzer sorulara kişiler arasındaki farklılıklar sebebiyle farklı cevaplar verilebileceği düşünülerek alternatif cevaplar hazırlanmalıdır.
- Bazı sorular mevcut duruma binaen sorulmaktadır. Bu sorular bir süre sonra geçerliliğini yitirebilir. Fakat önemli sorular olduğu düşünülerek ivedilikle cevap üretilmelidir.
- Depremle birlikte ortaya çıkan dini soru ve sorunların ahlakla ilişkisi ele alınmalıdır. Ahlak konusu sadece depremle ilişkili değil çok boyutlu olarak ele alınmalıdır.
- Ahlaki bir seferberlik için STK'lar arası iş birlikleri yapılmalıdır. Bu iş birlikleri ile STK temsilcilerinin ve diğer tüm paydaşların ahlaki sorumluluklarına dikkat çekilmelidir.
- “Deprem ahlakı”, “Zor zamanlarda ahlaklı olmak”, “Afet süreçlerinde ahlaki olarak nerede durmalıyız?” gibi başlıklar üzerine çalıştaylar veya toplantı serileri planlanmalıdır.
- Afet ahlakı ile ilgili din eğitimi alanındaki akademisyenler akademik çalışmalara teşvik edilmelidir. Bilimsel bir komisyon kurularak bu çalışmaların sürekliliği sağlanmalıdır.
- Afet ahlakına yönelik disiplinlerarası çalışmalar yapılmalıdır. Psikoloji, PDR, Mühendislik, Eğitim, İlahiyat alanları bir arada hareket ederek çalışmalarını yürütmelidir.
- Manevi danışmanlık hizmetlerine yönelik faaliyetler din psikolojisi alanındaki yetkili isimlerle ve Diyanet iş birliği ile yürütülebilir.
- Kurumlar sosyal medya hesaplarında “deprem ilmihali” başlığı altında gelen soruları yanıtlamalı ve paylaşımlar yapmalıdır. Bu paylaşımlar, ihtiyaç duyan kişiler için manevi danışmanlık hizmeti sağlayacaktır.
- Kötülüğün göz önünde olduğu bu dönemde iyilik hikayeleri ön planda tutulmalıdır. Afet kahramanlarının verdikleri röportajlar üzerinden metinler oluşturulmalı ve iyilik görülür hale getirilmelidir.

Yetişkin Eğitimleri

- Yetişkinler için el emeği isteyen işlere yönelik atölyeler kurulmalıdır. Örgü, dikiş, yemek vb. atölyelerle depremzedelerin kazanç elde etmesi sağlanmalıdır.
- Üniversitelerde ve STK'larda gençlerin ilk yardım eğitimi almasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
- Yetişkinlerin, özellikle memurların akut eğitimleri alması zorunlu hale getirilmelidir.
- Psikolojik ilk yardım herkesin ihtiyaç duyduğu bir eğitimidir. Fakat örgün ve yaygın eğitim kurumlarında bu ihtiyaca dair farkındalığı arttıracak çeşitli eğitimler düzenlenmelidir.
- Empati gücü yüksek olan kişiler bölgeye gittiklerinde kendilerine ve çevresindekilere karşı olumsuz bir etki bırakabilmektedir. Deprem bölgesine gönderilecek gönüllüler için kriterler belirlenmelidir.
- Afetzedelerle kurulan ilişkinin en temelinde destek ve birebir temas olmalıdır. İrtibat kurarken eğitici rolden ziyade eşlikçi bir role sahip olunmalıdır. Üstenci bir dil yerine irtibat kuracak kişiler dinlemeli ve yanlarında bulunduğu hissettirmelidir. Akıl verme üzerinde değil, empati esaslı bir yaklaşıma sahip olunmalıdır.
- Deprem bölgesinde mahremiyet yoksunluğu bulunmaktadır. Depremzedeler ve yakınları bu sebeple problem yaşamaktadır. Depremzedelerin mahremiyet sorunu kapsamında yaşadıkları üzerine hassas bir çalışma yapılmalıdır.
- Ramazan ayında afetzedeleri bir araya getirecek iftar, sohbet, oyun organizasyonları ve bayram buluşmaları organize edilmelidir.
- Depremle birlikte çocuklarda ve yetişkinlerde benzer sorular oluşmuştur. Bu benzer soru ve sorunlarla ilgili kısa iyileştirici hikayeler yazılmalıdır.
- İlgili STK, kurum ve kuruluşlarla irtibat sağlanarak deprem felaketi sebebiyle mağduriyet yaşayan yetişkin erkeklere yönelik istihdam çalışmaları yürütülmelidir.
- Kitlesele acılarla nasıl baş edileceği noktasında çalışmalar yapılmalıdır. Acı kontrolünün nasıl yapılması gerektiği üzerine tartışılmalıdır.
- Depremi yaşayanların normal hayata dönmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

5.

KÜTÜPHANE HİZMETLERİ, OYUN VE ETKİNLİK

Kütüphane Kurma

- Deprem bölgesinde zarar gören kütüphaneler için durum değerlendirilmesi ve hasar tespit çalışması yapılmalıdır. Hizmet ve faaliyetler bu çalışmalar çerçevesinde belirlenmeli ve yürütülmelidir.
- Kütüphaneler yeniden inşa ve hizmet sürecinde merkez ve taşra teşkilatları olarak kendi yerel afete hazırlık ve afet durumu planlarını oluşturmalı, bu konuda da merkez ve taşra teşkilatları olarak daimi bir koordinasyon içinde hareket etmelidir.
- Kütüphane personeli afete hazırlık ve müdahale eğitim programları kapsamında eğitilmelidir.
- Deprem bölgesinde zarar görmüş ve bu nedenle hizmet veremeyecek kütüphaneler yerine, geçici (çadır ve konteyner) ve gezici / mobil (otobüs, minibüs, motor vb. araçlar ile hizmet verecek) kütüphaneler kurulmalı, bu kütüphaneler nitelikli insan ve bilgi kaynakları ile desteklenmelidir.
- Kütüphanelerin türü ve içeriği hizmet vereceği bölgenin ve kullanıcı profiline ihtiyaçları doğrultusunda kurgulanmalı ve zaman içerisinde oluşacak ihtiyaçlar doğrultusunda çeşitlendirilmelidir.
- Kurulan kütüphanelerdeki bilgi kaynakları ve materyaller kullanıcılar da travma etkisi oluşturmayacak veya mevcut travmalarını tetiklemeyecek biçim ve içeriğe sahip olmalıdır.
- Kütüphanede oluşturulan kalıcı koleksiyon dışında elde bulunan yayınlar kitaba ve kütüphaneye erişimi kısıtlı olan bölgelerde bağış ve hediye amaçlı dağıtılabilir.

Etkinlik ve Hizmetler

- Kütüphanelerde yapılacak etkinlikler alanda uzman eğitimciler veya uygulamacılar tarafından yürütülmelidir.
- Kütüphanelerde çocuklara yönelik anlatı çalışmaları ile çeşitli etkinlikler bir arada sunulmalıdır. Masallar, tekerlemeler ve gölge oyunları etkinliklerle verilmelidir.
- Kullanıcılara ayda bir kez kitaplarla bibliyoterapi yöntemi uygulanmalı ve bunun için bölgedeki gönüllü psikologlardan destek alınmalıdır.
- Çocukların depresyon ve benzeri afetleri anlamalarına yönelik faaliyetler düzenlenmeli, kitap okuma, hikâye yazma ve resim çizme gibi etkinlikler bu amaca hizmet edecek şekilde gerçekleştirilmelidir.
- Kütüphane koleksiyonları geleneksel bilgi kaynaklarının yanı sıra eğitici oyun ve oyuncaklarla da zenginleştirilmelidir. Oyuncakların kalıcı olarak koleksiyona dâhil edilmesi, etkinlikler kapsamında kullanılması ve uygunluk durumunda hediye edilmesi düşünülmelidir.
- Kütüphaneler imkânları ölçüsünde kullanıcılarına ve bölge halkına şarj istasyonu hizmeti, ücretsiz wi-fi, internet ve bilgisayarlar kullanımı desteği sunabilmeli, kullanıcıların e-ortamda yapabilecekleri başvuru vb. işlemler dilekçe, formlarını doldurmalarında yardımcı olmalıdır.

Gezici / Mobil Kütüphane Projeleri

- Gezici/mobil kütüphane projelerinin, afetzedeler kalıcı evlerine yerleşinceye kadar sürmesi hedeflenmelidir.
- Gezici/mobil kütüphane projeleri kütüphaneye erişimi olmayan ya da kısıtlı olan bölgelerde hayata geçirilmelidir. Gezici kütüphaneler tespit edilen noktalarda iki saatlik hizmet süreleri ile bulunmalı bu süre sonunda bir sonraki hizmet noktasına hareket etmelidir.
- Her oyuncağın hitap edeceği bir çocuk bulunmaktadır. Ayrıca, her zaman hangi oyuncağın travma oluşturacağı bilinemeyebilir. Bu sebeple oyuncaklara sansür uygulanmadan deprem bölgesine zengin oyuncaklarla gidilmeli ve çocukların oyuncaklarını kendilerinin seçmesine imkân verilmelidir.

Kütüphane Gönüllüleri Eğitimi

- Afet sonrası dönemlerin en büyük ihtiyaçlarından biri nitelikli insan kaynağıdır. Bu kaynak günümüzde büyük ölçüde gönüllülerle karşılanmaktadır. Kütüphanelerde görev yapacak gönüllüler için temel düzey kütüphanecilik, masal ve hikâye anlatıcılığı gibi eğitim programları hazırlanmalı ve sahaya çıkacak gönüllüler bu programlarla eğitilmelidir.
- Temel düzey kütüphanecilik bilgisi kapsamında; sınıflama, raf düzenleme, kitaplara barkod etiketi yapıştırma, kaplama, süreli yayınlar düzenlenmesi kütüphane hizmetlerinin ve materyallerinin (kitap, süreli yayın, cd vb.) tanıtımına yönelik yapılacak halkla ilişkiler çalışmalarında ve kültürel etkinliklerde yer almalıdır.
- Gönüllülerin duygusal ve manevi anlamda dayanıklılıkları ölçülmeli ve hizmet vereceği kullanıcı grubunda pozitif etki uyandıracak bir psikolojiye sahip olup olmadıkları tespit edilmelidir.

6.

SPORTİF FAALİYETLER KOMİSYONU

Oyun Tercihleri

- Oyun ve etkinlikler yaş gruplarına göre planlanmalıdır.
- Oyun ve etkinlikler planlanırken bölgesel farklılıklar ve değer yargıları dikkate alınmalıdır.
- Deprem bölgesinin iklimi, kültürü ve adetleri gözetilerek oyun ve etkinlik tercihinde bulunulmalıdır.
- Deprem bölgesindeki sağlık hizmetlerinin yeterliliği göz önünde bulundurularak sakatlanma riski taşıyan oyunlardan kaçınılmalıdır.
- Depremzedelerin yaşadığı fizyolojik kilo kaybına bağlı olarak oyun tercihlerinde bulunulmalıdır.
- Yıkımı, kaçıışı hatırlatan çok yüksek sesli ve herkesin kaçtığı oyunları tercih edilmemelidir.
- Kazanma ve kaybetmeden bağımsız takım ruhunun kazanılabileceği oyun ve etkinlikler planlanmalıdır.
- Güven duygusunun yeniden kazandırılacağı sportif faaliyet ve etkinlikler tercih edilmelidir.
- Saklambaç, Körebe ve İstop gibi alan oyunlarının oynatılması yönünde dikkatli olunmalıdır.
- Çocuklarda kumar gibi kötü alışkanlıkları çağrıştıracak Tombix, Monopoly ve UNO gibi zar ve kağıtlarla oynanan oyunlara mümkün mertebe yer verilmemelidir.

Uygulayıcılar

- Çocuklar oyun oynatan kişiyi rol model olarak alacaktır. Bu sebeple deprem bölgesine gidecek uzman, gönüllü ve profesyoneller depremzede tarafından verilecek tepki ve sorulara hazırlıklı olmalıdır.
- Uygulayıcılar süreç yönetimi vb. durumlar hakkında bilgi sahibi olmalıdır.
- Kontrol duygusunun kaybedilmesi kaygıya sebebiyet vermektedir. Bu sebeple güven duygusu çok önemlidir. Depremzedelerin en güvenli olduğunu düşündüğü evi yıkıldığı için uygulayıcılar oyunlarda kırık-dökük mekanları tercih etmemelidir.
- Deprem bölgesindeki çocukların beslenme düzeyleri çok iyi düzeyde değil. Bu sebeple kuvvet gerektiren oyunlardan önce çocuklar enerji verecek yiyeceklerle desteklenmelidir.
- Uygulayıcılar oyunlara başlamadan önce oyunları tanımalı ve oyunları çocuklara kısaca özetlemelidir.
- Uygulayıcılar kavramların kullanımına dikkat etmeli; “saldırma” “düşman” gibi tabirlerin kullanılmamasına önem göstermelidir.
- Uygulayıcılar çocuklara yönelik oyunlarda daha büyük travmalara sebebiyet verilmemesi adına oyuna çocukları gönüllü olarak dahil etmeyi düşünmelidir.
- Uygulayıcılar kontrol duygusunu geri kazandırmak maksadıyla oyunlarda çocuklara belli görev ve sorumluluklar vermelidir.
- Acıma duygusu, yanlış bir merhamet duygusu ile tetiklenmemelidir. Oyunlarda yapılan hatalara bağlı olarak çocuklara acıma duygusuyla kesinlikle yaklaşılmamalıdır.
- Uygulayıcılar çocuklara sevgiyi, olumlu düşünme ve güveni pekiştirecek bir mektup veya oyun rozeti verebilir.
- Uygulayıcılar her oyun sonrası çocuklara bir ödül vererek uzun vadede gelişimlerine olumsuz ket vurmamalıdır.
- Uygulayıcılar oyun ve etkinlik çalışmaları için geri dönüştürülebilir malzemelerden materyaller yapmalıdır. Bu noktada bölgede bulunan imkanlar (pet şişe, süpürge, çubuklar, kartonlar vd.) çerçevesinde malzemeler kullanılmalıdır.

7.

PSİKOSOSYAL DESTEK KOMİSYONU

Görev Dağılımı ve Organizasyon

- PSD çalışmalarının sürekliliğini sağlayacak ara bir mekanizmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Deprem bölgesinde halihazırda çalışma yürüten STK'ların PSD faaliyetleri tespit edilip raporlanmalıdır. Böylece eksik kalan çalışmalar ortaya konulmalı ve yürütülecek yeni çalışmalar şekillendirilmelidir.
- STK'lar arası ortak bir platform kurulmalıdır. Daha sonra hep- siyle iletişime geçilerek eğitim, insani yardım, psikososyal destek vb. alt alanların hangilerinde ve ne sayıda çalışma yaptıkları tes- pit edilmelidir. Alandaki çalışmaların çeşitliliği tespit edilip sayısal veriler tutulduktan sonra yürütülecek çalışmalar belirlenmelidir.
- STK'lar koordine edilerek aralarında görev dağılımı yapılma- lıdır. Görevlendirmelerle sahada faaliyet gösteren çeşitli gruplar yönlendirilmelidir.
- Depremzede ailelere ev ziyaretleri yapılmalı, ihtiyaçları tes- pit edilerek veriler toplanmalıdır. Söz konusu ihtiyaçları giderme noktasında aileler bilgilendirilmeli ve ihtiyaç analizi verileri doğ- rultusunda kurumlar yönlendirilmelidir.

Yöntem

- PSD alanında yapılacak çalışmalar sınırlandırılmalı, uygulayıcılar çalışma alanlarının sınırları içinde kalarak ve belirli bir alana odaklanarak çalışmalarını yürütmelidir.
- Psikolojik destek ve psikososyal destek şeklinde iki alt baş- lık belirlenmeli ve çalışmalar bu başlıklara göre düzenlenmelidir. Böylece gönüllülerin katılımıyla da bölgede hizmet verilebilir.
- Psikolojik destek çalışmaları için profesyonel bir ekip oluşturulmalıdır.
- Deprem felaketinin ilk dönemi insani yardım ağırlıklıydı. İlerle- yen süreçlerde ne ön plana çıkacak ve nereye ağırlık verilmeli gibi sorular cevaplanarak diğer çalışmalar belirlenmelidir.

Hedef Kitleleri

- Deprem bölgesinde PSD çalışması yapılacak spesifik gruplar belirlenmelidir.
- Yalnızca depremzedelere değil, ikincil travmalara maruz kalan kişiler de çalışmaların odağında olmalı ve depremden psikolojik açıdan nasıl etkilenebileceklerine yönelik bilgilendirilmelidirler. Bunun için broşür çalışmaları yapılmalıdır.
- Mülteciler, özel gereksinimli bireyler gibi dezavantajlı gruplar gözden kaçırılmamalı, özel ihtiyaçları ayrıca tespit edilip cevaplanmalıdır.
- Çevre şehirlerde göçle beraber uyum sorunları göze çarpmaktadır. Yetişkinlerin uyumları çocuklara nazaran daha zor olmaktadır. PSD çalışmalarında yetişkinlerin desteklenmesi bu açıdan önemlidir.
- Aileye müdahale etmeden sadece çocuk üzerinden yapılan destekleyici müdahaleler kalıcı olmamaktadır. Bu nedenle, bu alanda yürütülecek çalışmalarda ailelere bütüncül bir bakışla yaklaşılmalıdır.
- PSD çalışmalarında yetişkinleri (anne ve baba) kapsayan grup çalışmaları yapılmalıdır.
- Çocuklara yönelik çalışmalara yoğunlaşmış olsa da annelerin ailedeki düzenleyici rolü gözden kaçırılmamalı ve özellikle onlara yönelik faaliyetlere ağırlık verilmelidir.
- PSD çalışmaları çocuklar ve anneler üstünden gitmektedir. Erkeklerle ulaşılabilmesi için de özen gösterilmelidir.
- KYK yurtlarına yerleştirilen okul öncesi yaş grubuna yönelik sistemli ve uzun soluklu bir çalışmanın yürütülmesine ihtiyaç duyulmaktadır.
- Kamu personellerinin farkındalık düzeyine dair çalışmalar göz önünde bulundurulmalıdır. Örneğin, KYK'larda çalışan personellere psikoeğitim ve sosyal destek verilmesi gerekmektedir.

İçerik

- Psikososyal destek kapsamında iki temel hedef gözetilmeli: Stresin azaldığı bir çevre ve sosyal bağlantı sağlamak. Afetzedenin yakınıyla telefon görüşmesi yapmasını sağlamak da dahil olmak üzere atılabilecek her türlü sosyal bağ kurucu adım çok etkili olacaktır. Sosyal temasın sağlanabilmesi için aile üyelerinin aynı yurttan veya aynı muhitte olması sağlanmalıdır.
- Grup çalışmalarının yapılmasına ve sosyal ihtiyaçların karşılanmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Mesleki işlevsellik kazandıracak maddi ve sosyal destek sağlanmalı; sanat ve spor faaliyetleri, beceri edindirme kursları ile hayata adaptasyon desteklenmelidir.
- Afet bölgesinde psikososyal destek ve rehabilitasyon çalışmaları büyük oranda çocuklara odaklanmış durumdadır. Ancak yetişkinler de tüm günlerini çadırda geçirmekte ve bir uğraşa ihtiyaç duymaktadır. Yetişkinlere hizmet vermek üzere psikososyal destek çadırlarının kurulması gerekmektedir. Örgü etkinliği, etamin vb. etkinliklerle hem bir uğraş sunulmalı hem de üretilen ürünler bir gelir kaynağına dönüştürülmelidir. Bu çalışmaları organize etmek amacıyla ekiplere ergoterapist ve sosyal hizmet çalışanları eklenmelidir.
- PSD çalışmalarının sosyal tarafı güçlendirilmelidir. Anneler için çeşitli psikoeğitim, beceri kursları gibi destekleyici etkinlikler yapılmalıdır.
- İkincil süreçte afetzedeler için umutsuzluk, çaresizlik hisleri baş gösterecektir. Buna yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

PSD Hizmeti Sunanlar

- Gönüllülere yönelik saha öncesi ve sahadan sonra eğitim organize edilmelidir. İkincil travmaları önlemek, aynı zamanda süreçten etkilenen saha gönüllülerinin afetzedeleri olumsuz etkilemesinin önüne geçilmesi gerekmektedir.
- Psikolojik ilkyardıımı, ruh sağlığı çalışanları haricinde deprem bölgesinde faaliyet gösteren herkes öğrenmelidir. Psikolojik hizmetlerin ise alan uzmanlarınca süpervizyon ile verilmesi gerekmektedir.
- PSD hizmeti talep eden kişiye verilmelidir. Herkes yardım almak istemeyebilir.
- İlk bir ayda psikolojik ilkyardım uygulanmalı; afetzedelerin temel ihtiyaçları karşılanıp güvende hissetmeleri sağlandıktan sonra diğer insanlarla bağlantıda kalması sağlanmalıdır.
- Çocukların 3 doğal iyileştiricileri bulunmaktadır. Bunlar oyun, hareket ve gözyaşdır. Oyuncaklarla hayal güçleri serbest bırakılmalı ve hareket edebilecekleri alanlar oluşturulmalıdır. Öncelikle hareketli oyunlarla (dans, ritim, şarkı, hayvan taklidi, top vb.) çocukları stabilize etmek gerekmektedir. Daha sonra sakinleştiren etkinliklerle (nefes ve gevşeme egzersizleri) duygusunun farkına varması sağlanmalıdır. Sakinleştğinde ise depreme ilgili metaforik hikaye anlatıp ardından resim çizdirilmelidir.
- Deprem bölgesindeki çocukların enkaz altında kalan veya ölen bir yakını bulunmuyorsa çocuklara depremi anlatmak yeterli olacaktır.

YEKDER

YAYGIN EĞİTİM VE KÜLTÜR DERNEĞİ

**ev
okulu**

**ADAB
OKULU**

**Marifet
okulu**

AİLEDE
DİN EĞİTİMİ
PROGRAMI **ADEP**

EĞİTİMCİ
GELİŞTİRME
PROGRAMI **EGP**

İNSAN VE TOPLUM
İLM-İ HÂLİ

**Eğitim
Atölyeleri**

DEMA
DİN EĞİTİMİ MATERYAL ARŞİVİ

**uluslararası
islam eğitimi
kongresi**

**RAMAZAN
KONUŞMALARI**

**YEKDER
TEMATİK OKUMA
GRUPLARI**

AFET

SONRASI

ÇALIŞMA

KOMİSYONLARI

YEKDER

YAYGIN EĞİTİM VE KÜLTÜR DERNEĞİ

Sultantepe Mah. Cumhuriyet Cad. Fıstıkağacı İş Mrk.

No: 39/1-2 Üsküdar-İSTANBUL

+90 216 460 25 50 | bilgi@yekder.org.tr | www.yekder.org.tr

    yekder